

Γιάννης Λούλης

Η αναμενόμενη πανωλεθρία του δικομματισμού

Στο νέο του βιβλίο, ο πολιτικός αναλυτής και επικοινωνιολόγος εξηγεί πώς γκρεμίστηκαν τα κυρίαρχα κόμματα της Μεταπολίτευσης

ΓΡΑΦΕΙΟ ΗΛΙΑΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ

Οι εκλογές της 25ης Ιανουαρίου, που ανέδειξαν πρώτο κόμμα τον ΣΥΡΙΖΑ με ποσοστό 36,34%, δεν ανέδειξαν απλώς κυβέρνηση «πρώτη φορά Αριστερά» – συν τους Ανεξάρτητους Έλληνες που πήραν 4,75%. Είχαν μια ακόμα σοβαρή επίπτωση. Προσγείωσαν τον παλιό δικομματισμό στο εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό 32,49% (27,81% για τη Νέα Δημοκρατία και 4,68% για το ΠΑΣΟΚ).

Ήταν μια αναμενόμενη πανωλεθρία, υποστηρίζει ο πολιτικός αναλυτής και επικοινωνιολόγος Γιάννης Λούλης στο νέο βιβλίο του «Η μεγάλη τιμωρία» που

Χρειάστηκαν οι ειδικές συνθήκες της ελληνικής χρεοκοπίας για να αποδειχθεί η αδυναμία των προσώπων που ηγήθηκαν να αποτρέψουν το μοιραίο

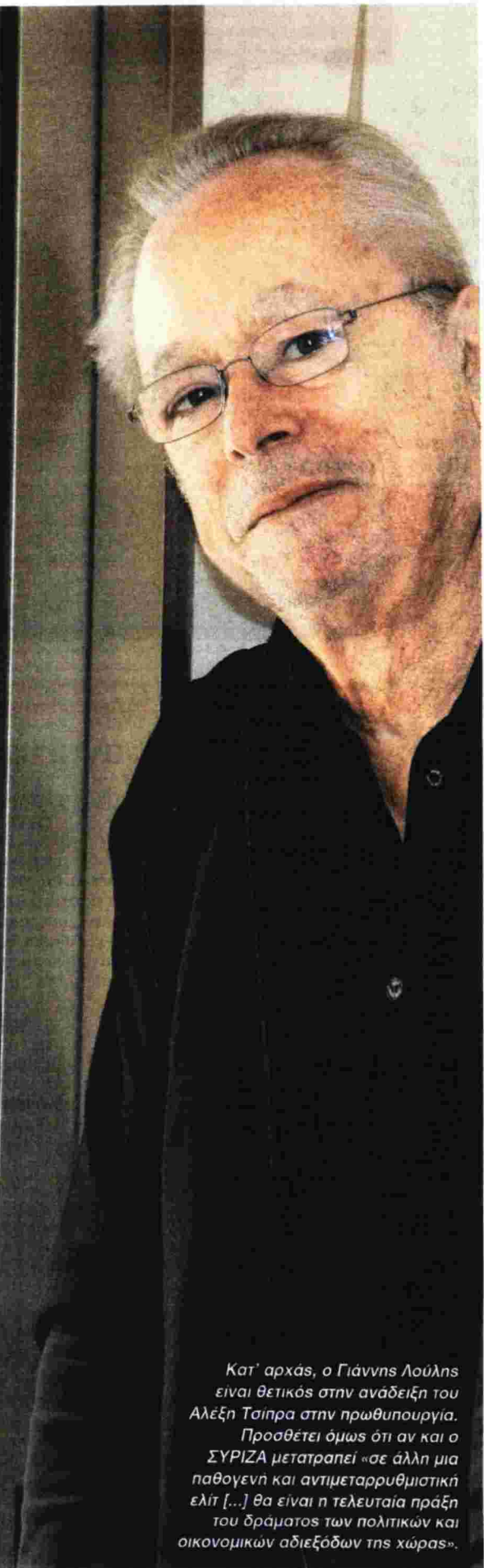
μόλις κυκλοφόρησε. Τα κόμματα που όριζαν το πολιτικό σκηνικό της Μεταπολίτευσης, το δίπολο που συνήθως συγκέντρωνε τις ψήφους του 80% των ψηφοφόρων, ήταν από καιρό ραγισμένα. Χρειάστηκαν, ωστόσο, οι ειδικές συνθήκες της ελληνικής χρεοκοπίας για να αποδειχθεί η αδυναμία των προσώπων που ηγήθηκαν να αποτρέψουν το μοιραίο. Ποια ήταν τα πρόσωπα αυτά; Στο

«τοξικό», όπως το αποκαλεί ο συγγραφέας, ΠΑΣΟΚ, το ξίλωμα του κουβαριού άρχισε από τον «ανεργάτιστο», κατά τον χαρακτηρισμό του, Γιώργο Παπανδρέου, εξαιτίας της διαχείρισης του οποίου «άφησε πίσω του ερείπια». Τα ερείπια αυτά «αδυνατούσε να τα διαχειριστεί ένας πολιτικός όπως ο Ευάγγελος Βενιζέλος με ένα υπερμέγεθες «εγώ», αλλά με απουσία στρατηγικών ικανοτήτων και δυνατοτήτων, ώστε να λειτουργήσει αξιοποιώντας σε ένα συλλογικό σχήμα ό,τι καλύτερο διέθετε η Κεντροαριστερά» (σελ. 13).

Ο λαϊκισμός των Ζαππειών

Η ΝΔ, κατά τον Γιάννη Λούλη, δεν μπορούσε παρά να ακολουθήσει τη φθίνουσα πορεία του άλλοτε πανίσχυρου έτερου πόλου στο μεταπολιτευτικό παιχνίδι της κομματικής ισχύος. Η πορεία αυτή επιταχύνθηκε, ισχυρίζεται, όχι στο διάστημα της πρωθυπουργίας του Κώστα Καραμανλή όσο από τον τρόπο με τον οποίο υπό την ηγεσία Αντώνη Σαμαρά η ΝΔ αντιπολιτεύτηκε το ΠΑΣΟΚ αμέσως μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και την προσφυγή στους εταίρους, ΔΝΤ, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Υποστηρίζει ότι συνολικά η αντιπολίτευση του Αντώνη Σαμαρά ήταν λαϊκιστική και εξαιτίας αυτού του χαρακτηριστικού υπονόμωσε και ανείρεσε τον πάγιο προσανατολισμό του κόμματος που συνέδεσε τις τύχες της Ελλάδας με την Ευρώπη.

→ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

Κατ' αρχάς, ο Γιάννης Λούλης είναι θετικός στην ανάδειξη του Αλέξη Τσίπρα στην πρωθυπουργία. Προσθέτει όμως ότι αν και ο ΣΥΡΙΖΑ μετατραπεί «σε άλλη μια παθολογική και αντιμεταρρυθμιστική ελίτ [...] θα είναι η τελευταία πράξη του δράματος των πολιτικών και οικονομικών αδιεξόδων της χώρας».

πολιτική

Βιβλιοδρόμο

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 14-15 ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

Γιάννης Λούλης

Η αναμενόμενη πανωλεθρία του δικομματισμού

→ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 1

Στην κορύφωση της κρίσης, μάλιστα, με την κοινωνική διαμαρτυρία να γιγαντώνεται ενόσω ο Παπανδρέου εμφανιζόταν άτολμος και αδύναμος να προχωρήσει τις μεταρρυθμίσεις για τις οποίες είχε δεσμευθεί, ο Αντώνης Σαμαράς καταγράφηκε ως ηγέτης μιας σκληρής, ακραίας λαϊκής Δεξιάς, που εμφανίστηκε απολύτως απομονωμένος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ουσιαστικά ως πολέμιος της ευρωπαϊκής κανονικότητας στο όνομα μιας προσωπικής φιλοδοξίας

Η τρικομματική συγκυβέρνηση του 2012 θα μπορούσε, λέει ο συγγραφέας, να είναι η τελευταία ευκαιρία του παλαιού δικομματισμού να ανακάμψει

για εξουσία και της στρατηγικής που απέρριξε από τη φιλοδοξία αυτή. Ο Γιάννης Λούλης περιγράφει ως εξής την πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα το ταραγμένο 2011: «Η λαϊκιστική αντιπολίτευση της ΝΔ προκάλεσε σοβαρότατη ζημιά στην εικόνα της χώρας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο συνδυασμός μιας κυβέρνησης (Παπανδρέου) που δεσμευόταν για μεταρρυθμίσεις στο αποτυχημένο κράτος (failed state), χωρίς όμως να τις υλοποιεί, και μιας αξιωματικής αντιπολίτευσης (Σαμαράς) που αντιτασσόταν σε οποιαδήποτε μεταρρυθμιστική πρόθεση της κυβέρνησης, οδήγησε στην πλήρη απαξίωση του εγχώριου κομματικού συστήματος στην Ευρώπη, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας» (σελ. 43).

Σύμφωνα με την ανάλυση του συγγραφέα, ο Αντώνης Σαμαράς είχε έναν και μόνο στόχο: την εξουσία. Αρχισε να προσγειώνεται μόνο όταν έγινε πρωθυπουργός ο Λουκάς Παπαδήμος, αλλά και τότε «συμμετείχε στην κυβέρνηση περίπου ως αντιπολίτευση. Βιαζόταν για πρόωρες εκλογές, τις οποίες προκάλεσε μη δίνοντας στην κυβέρνηση αυτή την αναγκαία παράταση που θα μπορούσε να σταθεροποιήσει την οικονομία...» (σελ. 45). Μόνο μετά τις εκλογές του Ιουνίου του 2012 απαρνήθηκε σιωπηρά τον αντιπολιτευτικό λαϊκισμό του, ωστόσο όπως παρατηρεί ο συγγραφέας δεν ήταν διατεθειμένος να μεταμορφωθεί σε πραγματικό μεταρρυθμιστή. Συνέχισε, λοιπόν, με την ασφαλή μέθοδο Παπανδρέου: οι δανειστές απαιτούσαν κι εκείνος «σερνόταν υπό την πίεσή» τους.

Η τελευταία ευκαιρία

Η τρικομματική συγκυβέρνηση που προέκυψε το 2012 καταλαμβάνει αρκετό χώρο στην ανάλυση του Γιάννη Λούλη, σύμφωνα με

Ο πολιτικός αναλυτής και επικοινωνιολόγος Γιάννης Λούλης. Η «Μεγάλη Τιμωρία» είναι το τρίτο βιβλίο του που γράφτηκε για να αναλύσει τις πολιτικές εξελίξεις την περίοδο της κρίσης. Τα προηγούμενα βιβλία: «Ο δρόμος προς την άβυσσο. Οι συνέπειες της κρίσης του κομματικού συστήματος 1981-2011» (2011) και «Πού οδηγείται η Ελλάδα. Η χρεοκοπία του κομματικού συστήματος» (2012).

ΤΑ ΝΕΑ / ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

Γιατί νίκησε ο ΣΥΡΙΖΑ

Ο υπόρρητος αντιευρωπαϊσμός και η κωλοτούμπα

Ο Γιάννης Λούλης θεωρεί ότι μια στρατηγική μεσοβέζικων λύσεων, υπονόμευσης των μεταρρυθμίσεων που υποτίθεται πως η κυβέρνηση Σαμαρά προωθούσε και παλινωδιών έφερε πιο κοντά στην εξουσία τον ΣΥΡΙΖΑ. Εξάλλου, σημειώνει, ο Αλέξης Τσίπρας «είχε έγκαιρα ενταχθεί, κυρίως στον δρόμο προς τις ευρωεκλογές, σε μια ευρωπαϊκή διαδρομή» (σελ. 282). Ο κ. Τσίπρας είχε καταφέρει να διαδώσει μια νέα προσωπική εικόνα του που αποσπούσε την εμπιστοσύνη συντηρητικών ψηφοφόρων: ένας νηφάλιος πολιτικός η μέγιστη επένδυση του οποίου ήταν να «καθιστάει τους ψηφοφόρους ότι δεν αποτελεί απειλή για την έξοδο της χώρας από την Ευρώπη». Κατά τη γνώμη μου, στο σημείο αυτό ο Γιάννης Λούλης μεροληπτεί υπέρ του Αλέξη Τσίπρα - επειδή παραγνωρίζει το ιδεολογικό φορτίο που συνοδεύει τον σημερινό Πρωθυπουργό και τον τρόπο με τον οποίο αυτό καθρεφτίστηκε στη ρητορική του επί χρόνια. Παραγνωρίζει, δηλαδή, έναν υπόρρητο αντιευρωπαϊσμό (που καλύπτεται πίσω από τη βεβαιότητα ότι δεν έχει φτιαχτεί η «Ευρώπη των λαών») καθώς και την πρόσδεσή του σε ένα πολιτικό μόρφωμα που κέρδισε την

εξουσία με σκληρά κρατικιστικές θέσεις στο όνομα μιας ανεύρετης επανάστασης, αλλά και με εθνολαϊκιστικό περιεχόμενο. Παρ' όλα αυτά, στον επίλογό του, που έχει γραφτεί μετά τον σχηματισμό της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ, φαίνεται να προσδοκά από τον Αλέξη Τσίπρα την κωλοτούμπα που ανέμεναν πολλοί αναλυτές και αρκετοί ψηφοφόροι του. Ίσως γι' αυτό, σε μια από τις τελευταίες παραγράφους του βιβλίου του, ο Γιάννης Λούλης ζητεί από τον Πρωθυπουργό να αθετήσει τις προεκλογικές δεσμεύσεις του: «Περί τον Αλέξη Τσίπρα επιάγονται ότι αυτός τουλάχιστον θα κάνει εκείνα για τα οποία έχει δεσμευτεί. Πολλοί ψηφοφόροι του μεσαίου χώρου τον επέλεξαν θέλοντας να βάλει νερό στο κρασί του. Η «καθαρότητα» που εκπέμπει φαντάζει αψεγάδιαστη. Δεν είναι όμως. Διότι πολλά που έταξε θα έχουν αρνητικές συνέπειες, τις οποίες ο ίδιος οφείλει να αντιληφθεί. Η αναδίπλωση από μη ρεαλιστικές διακηρύξεις θα έχει μικρότερο κόστος για τη χώρα και τον ίδιο από ό,τι η εμμονή του στην «παιδική ασθένεια» του αριστορισμού και του λαϊκισμού. Ο κρατισμός είναι ο μεγαλύτερος εχθρός της χώρας και παραπέμπει στην κύρια πηγή των προβλημάτων της» (σελ. 299).

την οποία θα μπορούσε να είναι η τελευταία ευκαιρία του παλαιού δικομματισμού να ανακάμψει. Ωστόσο, πιστεύει, όλα τελειώσαν από τη στιγμή που ο Βαγγέλης Βενιζέλος και ο Φώτης Κουβέλης (ΠΑΣΟΚ και ΔΗΜΑΡ, αντίστοιχως) αποδέχθηκαν ως πρωθυπουργό τον Αντώνη Σαμαρά. Προφανώς, είχαν τη δυνατότητα να προτείνουν και να εμμένουν σε κάποιον πρωθυ-

πουργό ευρύτερης αποδοχής που θα μπορούσε να κάνει τις, δύσκολες, ούτως ή άλλως, αλλά αναγκαίες για την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας μεταρρυθμίσεις. Τα κίνητρα για να μην εμμένουν σε μια τέτοια λύση αλλά να αποδεχθούν τον Σαμαρά δεν ήταν «αλτρουιστικά». «Ο Κουβέλης και κυρίως ο Βενιζέλος», σημειώνει ο συγγραφέας, «ήθελαν από τη μια πλευρά να

στηρίξουν την κυβέρνηση αλλά και να κρατήσουν αποστάσεις από αυτήν. Ούτε ο ένας ούτε ο άλλος αρχηγός πρότειναν ως υπουργούς κομματικά στελέχη τους πρώτης γραμμής. Ούτε κατέστησαν σαφές πως διέθεταν δική τους ξεκάθαρη άποψη για το τι είδους κυβέρνηση χρειαζόταν ο τόπος. Ηθελμένα άφησαν όλη την ευθύνη στον Σαμαρά, με μικροπαρεμβάσεις. Ήταν

έτοιμοι να δεχθούν μια κατ' ουσίαν «κυβέρνηση Σαμαρά» την οποία θα χρεωνόταν πρωτίστως ο ίδιος. Αντιθέτως, οι Βενιζέλος και Κουβέλης επέλεξαν να είναι εταίροι «περιορισμένης ευθύνης»». (σελ. 53)

Επιπλέον, δεν ήταν μεταρρυθμιστικά κόμματα. Ο Γιάννης Λούλης πιστεύει ότι δεν είχαν ούτε τη διάθεση ούτε τα στελέχη που θα αναλάμβαναν την ευθύνη σοβαρών αλλαγών. Επίσης, για λόγους υπαρξιακούς, πολύ σύντομα ο κάθε ηγέτης είχε τη δική του, προσωπική κομματική ατζέντα, εκτός των άλλων και επειδή πιστευόταν ότι έτσι δεν θα μπορούσε ο ΣΥΡΙΖΑ να λειτουργήσει ως αντιπολιτευτικό αντίπαλο δέος σε μια συνεκτική κυβέρνηση. Η ατζέντα αυτή, στην κρίση που ξέσπασε με το ξαφνικό κλείσιμο της ΕΡΤ, το οποίο ανακοινώθηκε στις 11 Ιουνίου 2013, απέφερε μεν μια νέα, δικομματική κυβέρνηση αυτή τη φορά, ενώ οδήγησε τη ΔΗΜΑΡ στη συρρίκνωση εξαιτίας της αποχώρησής της και, κυρίως, των επιχειρημάτων του Φώτη Κουβέλη, τα οποία ο συγγραφέας πιστεύει ότι «του αφαίρεσαν πολιτική σοβαρότητα» (σελ. 82).

Τα επεισόδια

Ο Γιάννης Λούλης παραθέτει τα επεισόδια που οδήγησαν στην εκλογική ήττα της ΝΔ στις ευρωεκλογές, αλλά και στην αδυναμία ανασύστασης του ΠΑΣΟΚ. Θεωρεί ανεπαρκή και παλαιοκομματική τη δικομματική κυβέρνηση Σαμαρά - Βενιζέλου και την τροχιά φθοράς στην οποία είχε εισέλθει αναπότρεπτα. Οι συνεχείς τριβές με την τρόικα και τους δανειστές μετατράπηκαν σε στρατηγική αποφυγής του πολιτικού κόστους, ενόψει των ευρωεκλογών της 25ης Μαΐου 2014. Αλλά το πεπρωμένο φυγείν αδύνατον, αν μάλιστα έχεις συμβάλει εσύ σε αυτό. Το νικηφόρο αποτέλεσμα του ΣΥΡΙΖΑ στις ευρωεκλογές, κατά συνέπεια, που του άνοιξε τον δρόμο προς την εξουσία, ήταν αποτέλεσμα των ατομιών και της αδυναμίας της τότε κυβέρνησης, αλλά και της στρατηγικής του Αντώνη Σαμαρά την επόμενη μέρα της ήττας του, που οδήγηθηκε από «τον хаοτικό τρόπο σκέψης του» στον ανασχηματισμό «των μετρίων και των λαϊκιστών». Οι βουλευτές της λαϊκής Δεξιάς, που έδωσαν το στίγμα της ανασχηματισμένης κυβέρνησης, «διαχρονικά, έντυναν τον πελαταιακό λαϊκισμό τους με μια ακατέργαστη και πρωτόγονη δεξιά «ιδεολογία», παρατηρεί ο συγγραφέας, ενώ προσπάθησαν να καταγραφούν ως αντιμεταρρυθμιστές, ως υπερασπιστές της προ κρίσης Ελλάδας. Το αποτέλεσμα το ξέρουμε.

Γιάννης Λούλης
Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΙΜΩΡΙΑ
Εκδ. Καστανιώτη, 2015, σελ. 313
Τιμή: 16 ευρώ